

JULKI

+ + -
+ - +
+ + +
- + -

NEN

+ - + + - +
+ + + - - +
+ + - + + +
+ - + + - +

- + - + + -
- + + + - +
+ - + - + +
+ + - + - +
+ + - + + +
+ - + + + +
+ - + - + +
+ + + + -

**SEK
TORI**

Käyntiosoite:
Mikonkatu 8 A, 6. krs,
00100 Helsinki

Postiosoite:
PL 421, 00101 Helsinki

Puhelin:
09 131 521

Sähköposti:
sttk@sttk.fi

Faktat kuntoon – kuinka suuri on Suomen julkinen sektori?

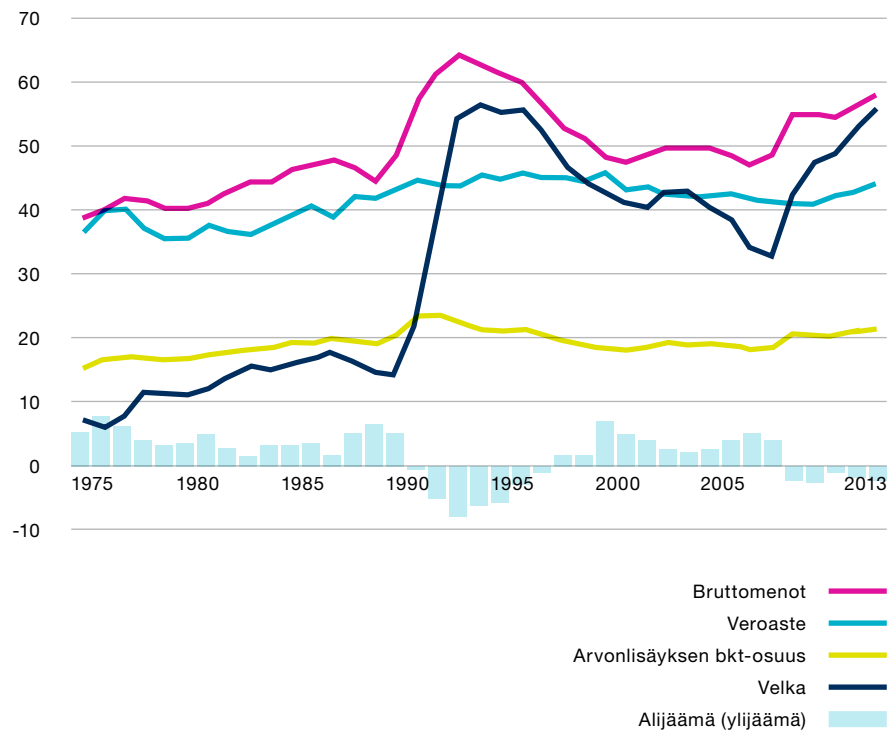
1

Julkisyhteisöjä on tapana tarkastella neljällä vakiintuneella tunnusluvulla, joita kaikkia ilmaistaan suhteena bruttokansantuotteeseen. Julkisten tulojen ja menojen erotus, julkinen alijäämä ja julkinen velka suhteessa BKT:een ovat virallisia EU-vertailussa noudatettavia tietoja.

Julkiset menot kuvaavat julkisen sektorin bruttomenoja. Veroaste taas kertoo julkisen sektorin keräämien verojen ja pakollisten sosiaaliturvamaksujen suhteellisesta koosta. Arvonlisäys puolestaan kuvaa julkisen sektorin itse tuottamien palvelujen arvon.

Yksinkertaistettuna: julkinen sektori tuottaa Suomessa viidesosan bruttokansantuotteesta ja yksityinen sektori neljä viidesosaa. Vertailussa muihin maihin on huomioitava, että Suomessa eläkejärjestelmä luetaan osaksi julkista

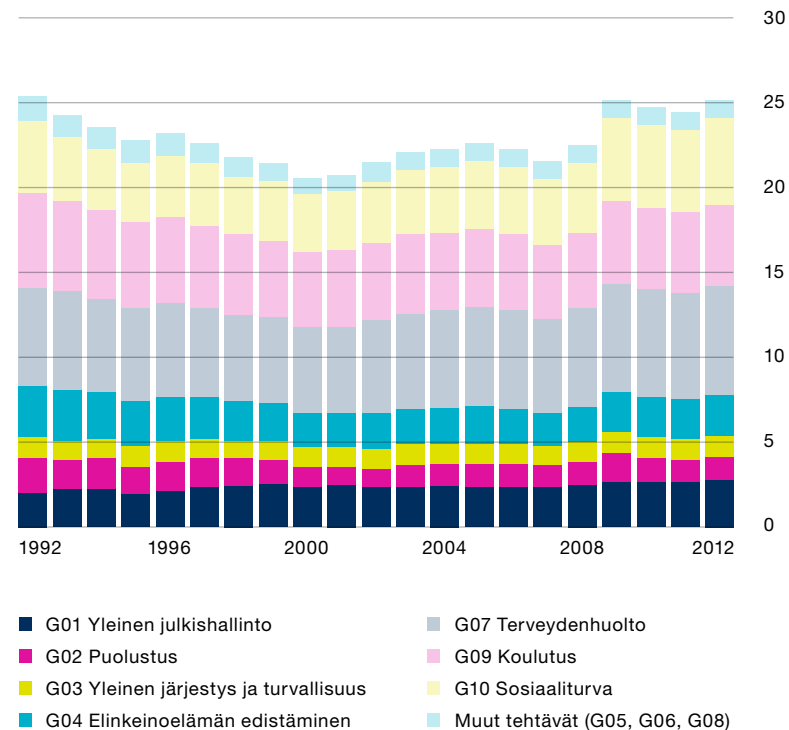
Kuvio 1.
Julkisyhteisöjä kuvaavia tunnuslukuja 1975–2013 (%).

Lähde: Tilastokeskus,
http://www.tilastokeskus.fi/ajk/tiedotteet/2014/uutinen_041_2014-12-19.html

sektoria. Tämä nostaa sekä veroastetta että meno-osuutta. Julkisyhteisöjen kulutusmenoista suurin osa kuluu terveydenhuoltoon, koulutukseen ja sosiaaliturvaan.

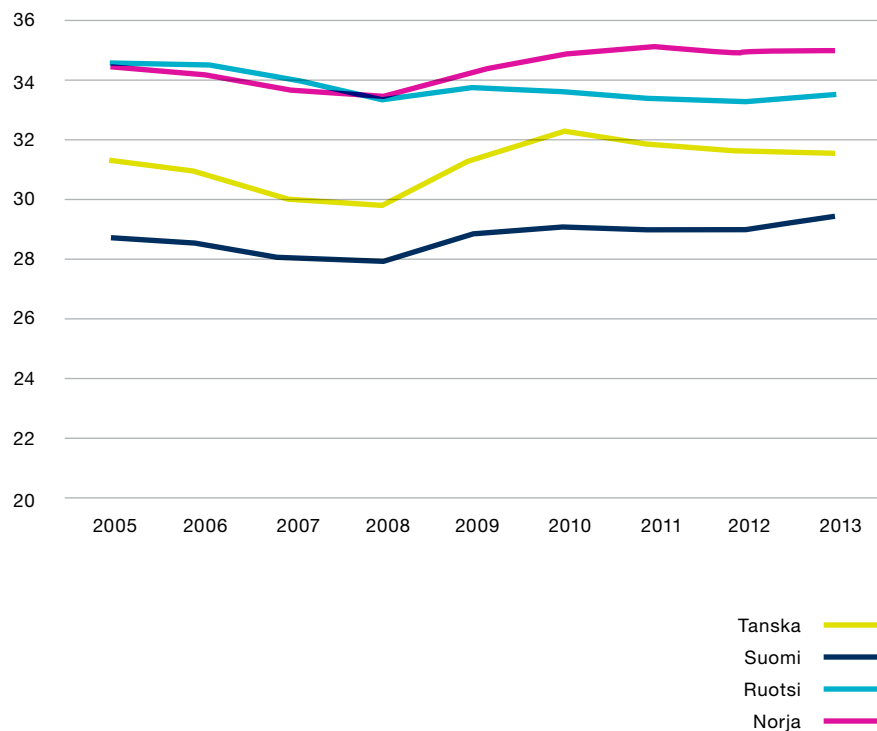
Kuvio 2.
Julkisyhteisöjen kulutusmenot tehtävittäin suhteessa BKT:een vuosina 1992–2012 (%).

Lähde: Tilastokeskus,
http://tilastokeskus.fi/til/jmete/2012/jmete_2012_2014-01-31_kat_001_fi.html

Suomen julkinen sektori työllistää muihin pohjoismaihin verrattuna pienemmän osuuden työllisistä. Suomen muita pohjoismaita alhaisempi työllisyysaste selittyy osittain myös tällä.

Kuvio 3.
Julkisen sektorin työllisten osuus työllisistä 2005–2013 (%).

Lähde: Eurostat, julkisen sektorin osuus kaikista työllisistä.
(Public administration, defence, education, human health and social work activities)

Oleellista on julkisen sektorin toimivuus – ei koko

2

Talousnäkömien ollessa epävakaa julkinen sektori nähdään helposti osasyllisenä heikkoon talouskasvuun. Julkista sektoria on vaadittu pienennettäväksi osin taloudellisten syiden takia, mutta sen on myös koettu olevan este tulevalle talouskasvulle.

Kilpailukykyimme vahvuuksia ovat korkeatasoinen koulutus ja osaaminen, toimiva infrastruktuuri, hyvä ja korruptoitaton hallinto sekä yhteiskunnan turvallisuus. Näitä asioita toteuttamaan tarvitaan vahvaa julkista sektoria.

Hyvinvointivaltiomallit pohjoismaissa pohjautuvat julkiseen sektoriin. Niissä on tyypillistä sekä korkea työllisyysaste ja melko korkea osuus työllisistä julkisen sektorin palveluksessa sekä suhteellisen tasainen tulonjako. Julkisen sektorin tulonsiirtojen ja palvelujen avulla on tasattu ihmisten, mutta myös maan eri alueiden välisiä tuloeroja.

Julkista sektoria tarvitaan yhä kansantalouden tehokkaamman toiminnan edistämiseen, mutta myös tulo-erojen tasaamiseen. Kilpailukykymittauksissa ja luottoluokittajien arvioissa korostetaan Suomen vahvuudeksi julkisen ja yksityisten instituutioiden toimintaa. Kansakunnan kilpailukyvyssä julkisella sektorilla on yhä merkitystä.

Vastuullinen markkinatalous tarvitsee tehokkaan ja toimivan julkisen sektorin takaamaan vakaan toimintaympäristön eri toimijoille. Yritysten kilpailukyky perustuu suurelta osin niiden uudistumiskykyyn. Kilpailussa innovatiivisimmat yritykset selviävät voittajina ja tuote- ja palveluvalikoimaltaan vanhentuneet katoavat markkinoilta. Julkinen sektori takaa kaikille yrityksille tasapuoliset lähtökohdat kilpailulle. Julkisen sektorin merkitys innovaatioiden synnyttämisessä on myös ratkaiseva: ilman julkisia kannusteita ja tuki-, avustus- ja lainarahaa suuri osa innovaatioista olisi jäänyt tekemättä tai niiden markkinoille tulo olisi huomattavasti hidastunut.

Julkinen sektorin merkitys ammattitaitoisen työvoiman kouluttajana ja terveyden edistäjänä, saatavuuden varmistajana sekä työn ja perheen yhteen sovittajana on ratkaiseva. Nämä ovat dynaamisen ja muutoskykyisen markkinatalouden edellytyksiä.

Uudistetaan julkista sektoria

3

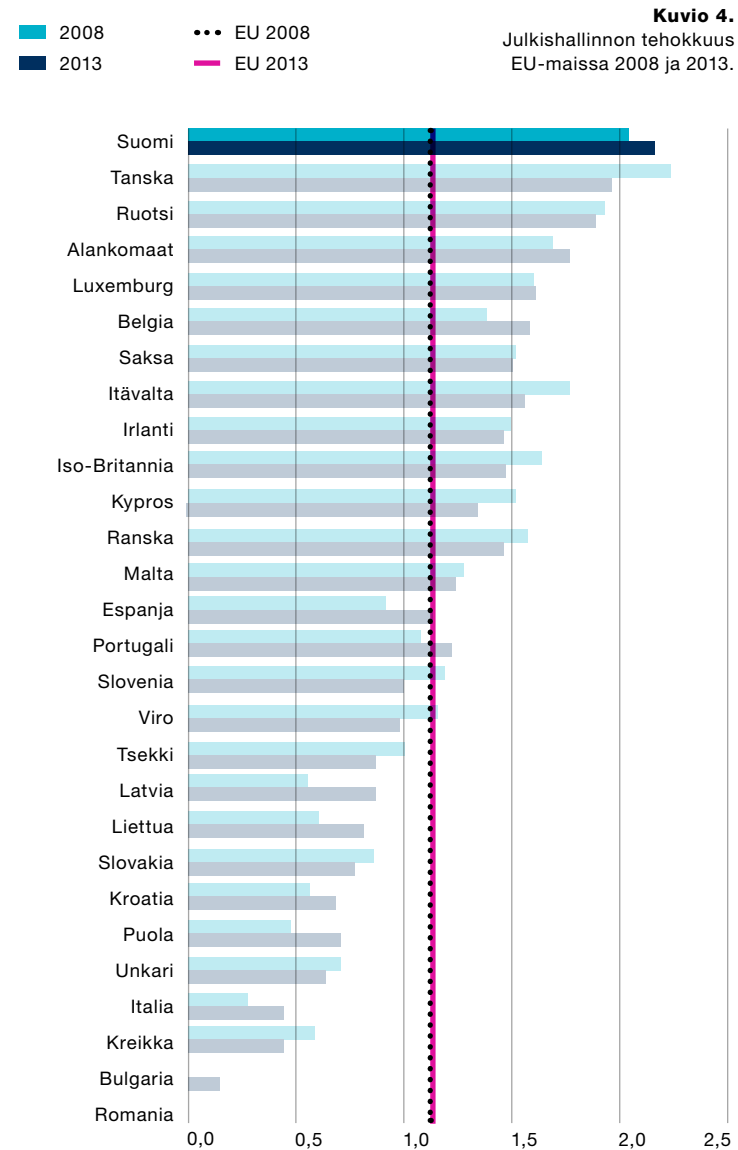
Julkista sektoria tulee tarkastella kriittisesti ja sitä pitää kehittää. Julkisten menojen kasvuvauhti on ollut talouskasvua nopeampaa vuodesta 2009 alkaen. Tämä on pitkälti aiheutunut taloustaantumasta ja siitä muodostuneista kustannuksista. Sosiaaliturvan osuus on kasvanut erityisesti eläkemenojen vuoksi. Vanhuuteen kohdistuneiden menojen osuus on kasvanut eniten 2000-luvulla.

Julkinen sektori, kuten muutkin sektorit, tarvitsee kehittämistä. Etenkin, kun väestön ikärakenteen muutos oletettavasti kasvattaa menopaineita merkittävästi tulevaisuudessa. Myös yhteiskunnan ja työelämän muutos aiheuttavat paineita julkisten palvelujen kehittämiseksi.

Uudistusta tarvitaan kautta linjan. Johtamisen laadun on parannuttava ja kehittämistoimilla on uudistettava toimintatapoja. Uuden teknologian hyödyntämisessä on otettava uusi askel. Julkista sektoria on kehitettävä, jotta se voi sekä hoitaa perinteiset perustehtävänsä että vastata kansalaisten muuttuviin odotuksiin. Ennen kaikkea tarvitaan toimia työllisyysasteen nostamiseksi, jotta julkisen sektorin rahoituspohja pysyy laajana. Muuten menoleikkaukset ajan myötä johtavat hyvinvointivaltion alasajoon.

Rakennemuutos muokkaa myös julkista sektoria. Meneillään olevat isot uudistukset kuten sote-uudistus ja lisääntyvä digitalisaatio tekevät julkisesta sektorista erilaisen kuin ennen.

Kaiken muutoksen keskellä on tärkeää säilyttää ihmisten luottamus julkiseen sektoriin, ei kiihdytä sitä. Kansainvälisessä vertailussa (EU ja Maailmanpankki) Suomen julkishallinto on EU-maiden tehokkain. Lisäksi useimmissa EU-maissa julkishallintojen tehokkuus on heikentynyt vuoden 2008 jälkeen, mutta Suomessa se on parantunut.

Lähteet: European Commission (2014) ja World Bank (2014).
Palkansaajien tutkimuslaitos: Hyvinvointivaltio 2010-luvulla –raportti (2015).

4

Taloukasvu ei riipu julkisen sektorin koosta

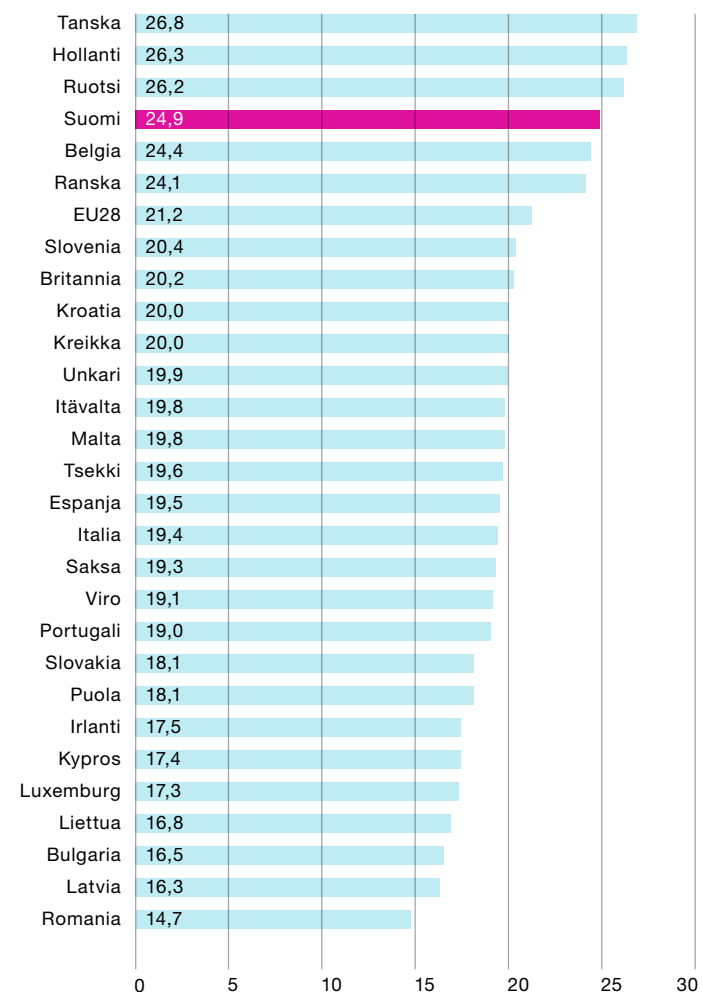
Suomen julkinen sektori ei ole mikään erikoisuus, monessa muussakin maassa on suuri julkinen sektori ja esimerkiksi korkea veroaste. Keskustelu julkisen sektorin roolista, laajuudesta ja tehtävistä on silti voimistunut suomalaisessa yhteiskunnassa.

Julkisen sektorin koko on ennen kaikkea poliittinen kysymys. Taloustiede ei anna vastausta siihen, mikä on optimi julkisen sektorin koko taloukasvun näkökulmasta. Valtioneuvoston kanslian tilaamassa raportissa (2011) todetaan, että ”maiden väliseen vertailuun perustuva empiirisen tutkimuksen perusteella tuskin saavutetaan lopullisia ja luotettavia vastauksia julkisen sektorin tarkoituksen mukaisesta koosta tai menorakenteesta”.

Viime kädessä julkisen sektorin kestävä koko riippuu siis arvoistamme: siitä, minkälaisessa yhteiskunnassa haluamme elää.

Julkisten kulutusmenojen suhteella bruttokansantuotteeseen mitattuna Suomen julkinen talous on yksi EU-maiden laajimpia. Suomi kuuluu samaan ryhmään Ruotsin, Tanskan, Hollannin ja Belgian kanssa. Kaikissa näissä on myös suhteellisen korkea elintaso. Toista päätä edustavat matalan elintason Bulgaria, Romania, Liettua ja Latvia.

Kuvio 5.
Julkisten kulutusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen EU-maissa vuonna 2013 (%).

Lähde: Eurostat,
Palkansaajien tutkimuslaitos:
Hyvinvointivaltio 2010-luvulla –raportti (2015).

Lue lisää!

Julkaisuja

Hyvinvointivaltio 2010-luvulla -raportti (2015)
Palkansaajien tutkimuslaitos

Verkkojulkaisuja

Julkisen sektorin kokoa kuvaavat
tunnusluvut ja niiden tulkinta (2014)
Tilastokeskus

Julkisyhteisöjen menot tehtävittäin
Tilastokeskus

Ammattiliitto Nousu ry
www.nousu.org

Ammattiliitto Pro
www.proliitto.fi

Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO
www.erto.fi

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty
www.jytyliitto.fi

Kirkon alat
www.kirkonalat.fi

Liiketalouden Liitto LTA
www.liiketaloudenliitto.fi

Meijerialan ammattilaiset MVL
www.mvl.fi

METO — Metsäalan Asiantuntijat
www.meto-ry.fi

Palkansaajajärjestö Pardia
www.pardia.fi

Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA
www.ria.fi

Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI
www.seteli.fi

Suomen Konepäällystöliitto SKL
www.konepaallystoliitto.fi

Suomen Laivanpäällystöliitto SLPL
www.seacommand.fi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
www.superliitto.fi

Suomen Palomiesliitto SPAL
www.palomiesliitto.fi

Tehy
www.tehy.fi

Vakuutusväen Liitto VvI
www.vvl.fi

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ

www.sttk.fi